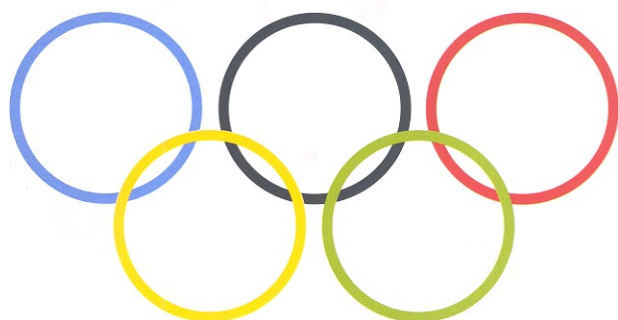

LONDON, HÁROMSZOR

Az egyetlen város, amely az újkori olimpiák történetében harmadszor is otthont adhat a világ legrangosabb sporteseményének. Az első két alkalom máig emlékezetes, hiszen nem csak nagy bajnokokat adott a világnak. Az első, *1908*-as rendezvénnyel az olimpiai mozgalom döntő lendületet vett, az *1948*-as londoni játékok a második világháború után pedig hozzájárult egy viharos korszak lezárásához. *2012*-ben London ismét példát mutathat a világnak – szervezésből, fenntarthatóságból és kreativitásból.

Szöveg: Dr. Takács Ferenc
Fotók: Magyar Sportmúzeum archívuma

LONDON 1908

Az 1908-as londoni olimpia szoros összefüggésben áll az angol trónörökös vívőleckéivel. VII. Edward királyként is megőrizte a vívósport iránti vonzalmát. Ezért utazott el – udvartartásával együtt – az 1906-os rendkívüli olimpiára Athénba. A görögök az újkori olimpia felújításának tizedik évfordulójára kiírtak egy nemzetközi versenyt, amit olimpiának tituláltak. A király az összes versenyt végignézte és beleszeretett az olimpiai eszmébe.

KINCSTÁRI TÁMOGATÁS

VII. Edward a játékokról hazatérve értesült arról, hogy Róma – belpolitikai okok és a Vezúv kitérése miatt – lemondott a neki ítélt olimpiai rendezési jogról.

A király azonnal kapacitálni kezdte a brit olimpiai bizottságot, hogy jelezzék London beugrási szándékát. Ez azért vált fontossá, mert a Coubertin-ellenes francia körök már világgá kürtölték, hogy rendező híján vége a modern olimpiáknak. London azonban vállalta a kihívást. Ez nem volt könnyű döntés, hiszen nem állt rendelkezésre a megfelelő infrastruktúra, a kincstár pedig – mint általában – „forráshiányos” volt (az angolok nem szívesen adakoztak a játékok céljára). A király saját vagyonából támogatta a hetvenezer fős korszerű stadion megépítését, amely rekordidő alatt (15 hónap!) készült el. Az olimpiai bizottság eközben gyűjtést indított útjára, a közzgazdák pedig egy zseniális ötlettel álltak elő. Köztudomású volt, hogy az 1900-as párizsi és az 1904-es St. Louis-i olimpiák egy-egy világkiállítás kísérőrendezvényei voltak. A csillagó

22 sportág 109 versenyszáma

nemzetközi ipari kiállítások idején az olimpiai játékok csupán „járulékos” eseménynek számítottak. Az angolok azonban megfordították a viszonyt: nemzetközi (francia–angol) mezőgazdasági kiállítást szerveztek, melynek bevételeiből bőven jutott az olimpia céljaira. Miután anyagi téren minden a helyére került, London megrendezhette a 22 sportág 109 versenyszámát felváltató nyári játékokat.

A RÉSZTVEVŐK JELENTŐS RÉSZE FELFIGYELT ARRA, HOGY ANGLIÁNAK „LEJT” MINDEN PÁLYA

SPORTDIPLOMÁCIAI REKORDOK

A londoni olimpia mégis a bonyodalma olimpiájaként maradt fenn a sporttörténetben. A bajok az időjárásal kezdődtek. Még a legöregebb londoniak sem emlékeztek olyan tartós felhőszakadásra, amilyen a játékok megnyitóján, július 13-án zúdult le. A több mint hetvenezres tömeg esernyők alól nézte végig a rendezvényt.

A megnyitót ezenkívül politikai huzavonák is övezték; leginkább a zászlók körül alakult ki éles vita a résztvevők között. A finnek kénytelenek voltak lobogójuk nélkül menetelni, mert az oroszok csak a cári zászlót engedélyezték. Az írek is csak Nagy-Britannia színeiben indulhattak. Bécs sem örült a magyar zászlónak. A legnagyobb botrányt azonban az keltette, hogy az amerikaiak nem voltak hajlandók meghajtani zászlójukat a király előtt, mivel náluk törvény tiltja, hogy ezt élő ember előtt megtegyék. A megnyitót övező feszültségeket élénk diplomáciai jegyzékváltással sikerült csak elsimítani.

Amint a versenyek elkezdődtek, végre a pályán születtek a rekordok. No meg a zsűriasztalnál – a londoni játékok ugyanis az óvások terén is csúcsokat döntött. A résztvevők jelentős része felfigyelt arra, hogy Angliának „lejt” minden pálya – nem csoda, hogy a legtöbb vita és a legtöbb győzelem is Nagy-Britanniához köthető.

NŐK A PÁLYÁN

Azért sportrekordok is akadtak bőven. Az atlétika szinte valamennyi számában (akárcsak az első olimpiai uszodában) sorra születtek a világ- és olimpiai csúcsok. A rekordokon lelkendező sajtóban emellett se szeri, se száma az „először történt az olimpián” kezdetű megállapításoknak. Először rendeztek például labdarúgóturnát és gyeplabdabajnokságot. Itt jelentek meg elsőként jeges sportágak, s nagy érdeklődés mellett bonyolítottak le őket. A NOB alapszabályzatában 1894 óta

Sportrekordok is akadtak bőven

Fuchs Jenő, a magyar kard első olimpiai bajnokja

Pietri Dorando a királynőtől kapott aranyserleggel

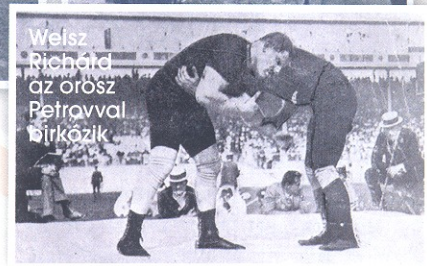
A győztes Ralph Rose ezúttal a fotósok kedvéért dob

Az íjásznők indulhattak először az olimpián

Somodi István ezüstöt érő ugrása

Welsz Richárd az orosz Petrovval bírközik

szerepelt ugyan a műkorcsolya mint versenyszám, de csak Londonban került be a versenyprogramba. A sportág kiváló körülmények között debütált az olimpián: a London Club Ring 62-szer 12 méteres jégfelülete és arénája kiváló feltételeket teremtett a versenyekhez.

London vízválasztó volt a tekintetben is, hogy most először nők is indulhattak az olimpián. Igaz, csak három sportágban: íjászatban, teniszben és műkorcsolyában. Érthető a hölgyek előretérése, hiszen az angol szüfrazsettek közismerten agresszíven kampányoltak a női egyenjogúságért. Még az olimpiai stadi-

onban is felléptek: több mint kétszáz tagú, nemzetközi összetételű hölgykorszorú tornamutatványok sorát mutatta be – többek között magasugrást, ahol a résztvevőket nem a megugrott magasság, hanem a „kecses testtartás” szerint díjazták. Olimpiai érmeket ugyan nem osztottak az atletizáló hölgyeknek, ám tetszésnyilvánításból nem volt hiány.

FUSS, DORANDO!

Az olimpiai küzdelmek mindig is jelleskedtek a sportlegendák útnak indításában.

A legismertebb ilyen legenda az olasz cukrászból maratoni futóvá lett Pietri Dorando esete. A legtöbb néző a maratoni futás napján ült a lelátókon (a hetvenezres stadionban közel százezeren) arra várva, hogy az angol Price megnyeri a versenyt. Price azonban sokadmagával együtt feladta a küzdelmet. Az izgalmas és fordulatos távfutás végén a stadionban elsőként egy

Sport a bazárban

A Dorandót célba vonszoló egyik célbíró nem más volt, mint Sir Conan Doyle. A Sherlock Holmes-regények írója állítólag gyűjtést is szervezett Pietri számára, majd a sok száz fontot egy arany cigarettatartócaiban adta át. A londoni bazárok megteltek „Dorando” feliratú szuvenírekkel (nyakkendők, gombok, gallérok, cukorkák stb.), s még sláger is született a sztoriból. A „Dorando Hessa Gooda for Not” című híres dal a később világhírré szert tett Irving Berlin szerzeménye.

szánalmas, bajszos kis figura jelent meg, rogyadozó léptekkel – Dorando a cél előtt összeesett, és két célbíró támogatta be. Óriási részvét kísérte a drámai hőst, akit a szabályok szerint ki kellett zárni. Így az olasz zászlót leengedték és az amerikai Hayes kapta az aranyérmet. Pietri később a királynétól kapott egy aranyserleget, majd egy profi szerződést Amerikába.

A Dorandóhoz hasonló kalamajkát okozott a 400 méteres síkfutás döntője. Az angol Wyndham Halswell három tengerentúli sprinter között tört volna az élre, amikor az amerikai Carpenter könyökkel oldalba ütötte. A pályabíró éles füttyel jelezte a durva szabálytalanságot, és a célszalag elszakításával demonstrálták a verseny érvénytelenségét. Carpenter azonban tovább futott és győztesnek nyilvánította magát. A zsűri döntése szerint másnap megismételték a futást, de azon egyedül Halswell indult. Ez volt az olimpiák történetében az egyetlen eset, hogy ilyen különös módon lehetett aranyérmet szerezni. Az amerikaiak tiltakoztak, és ha aznap indult volna Londonból hajó, a jenkik biztosan hazautaztak volna. Így viszont bejelentették: új nemzetközi olimpiai bizottságot hoznak létre.

Több mint száz év elteltével sem tudjuk biztosan, hogy a 110 méteres gátfutás nyertese, az amerikai Forrest Smithson miért könyvvel a kezében vette a gátakat. Hosszú ideig élt az a verzió, amely szerint Smithson a Bibliával futott, ezzel vezekelve a vasárnapi versenyzés bűnéért. Azóta azonban kiderült, hogy a döntő egy csütörtöki napon zajlott le. A megelőző, St. Louis-i olimpia súlylökő bajnoka, Ralph Rose azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy bár Amerikában elsőként dobta túl a 15 méteres „álomhatárt”, a londoni felhőszakadásban csak 14,21 méterrel nyert. Amikor elállt az eső, Rose a fotósok kérésére versenyen kívül dobott még egyet – s ez a dobás amellest, hogy igen fotogénnek bizonyult, majd fél méterrel hosszabbra sikerült annál, amellyel Rose az aranyérmet megszerezte.

Ez volt az első valóban modern olimpia

A HAZAI LAPOK CÍMLAPON HIRDETTÉK: „GYŐZTÜNK! A VÍVÓK!

A magyar küldöttség – az addigi legnépesebb – a British Museum melletti Bedford Hotelban lakott, és a majdnem 25 km-re lévő stadiont föld alatti villamossal érte el. Az első héten a csapat egyetlen sikere a búzavirágkék egyenruhás felvonulása volt az ünnepélyes megnyitón. A játékok második felében azonban már három olimpiai aranyéremmel dicsekedhettünk. Mindenekelőtt a vívókat kell említenünk. Legjobbaink – a katonatiszt vívók – nem vehettek ugyan részt a küzdelmekben, de a magyar kardforgatók így is kenterbe verték ellenfeleiket. A kardcsapat – különösen dr. Tóth Péter jó vívásával – nagy fölényrel győzött a németek, majd a nagy esélyes olaszok ellen. A döntőben a cseheket is sikerült legyőzni egy rendkívül szoros meccsen.

A hazai lapok címlapon hirdették: „Győztünk! A vívók! A sportnak művészi fajtájában: első vagyunk az első között! Július hó 23-ik napján szállt fel először a győzelmi árbóczra magyar

nemzetünk dicsőséges lobogója! A versenyek tízedik napján! Nekünk: az utolsó órában!...” A magyar vívók londoni eredménye máig páratlan: az egyéni kardvívás hatos döntőjébe öt magyar került be. A „háziversenyen” dr. Fuchs Jenő aratott győzelmet, így ő lett a híres magyar kard első olimpiai bajnoka. Az újdonsült bajnok meghívást kapott VII. Edwardtól, hogy egy marienbadi udvari estély előkelő vendégeinek bemutatassa „kardvívó-művészetét”.

Az első londoni olimpia bizonyos értelemben korszakhatár. Ez volt az első valóban modern olimpia, amely modellként szolgált a modern versenyrendezésben és lebonyolításban.

A téli sportok és a női versenyzők bevonása mellett volt még egy fontos hozadék. A brit sportvezetők és szurkolók a londoni küzdelmek alatt kötelezték el magukat végleg az olimpiai eszme mellett. A rátarti Anglia, a modern versenysport bölcsője hagyományosan ózkdott Coubertinék olimpiai törekvéseitől. A londoni játékokon azonban a francia és az angol sportmozgalom egymásra talált.

Ennek köszönhető, hogy az 1896-ban Athénban elindított modern olimpiai mozgalom két rosszabbul sikerült (párizsi és St. Louis-i) rendezés után Londonban kapott sorsdöntő lendületet.

LONDON 1948

1908 után már csak egyetlen békebeli olimpia volt, az 1912-es stockholmi. Az első világháború keresztülhúzta a Berlinnek ítélt 1916-os játékokat, és csonkává silányította az 1920-as antwerpenit. Párizs (1924), Amszterdam (1928), Los Angeles (1932), majd Berlin után az ötkarikás versenyek népszerűsége egyre nőtt. Úgy tűnt, hogy 1940-ben, Tokióban nagy sikerű olimpia lesz (mi az addigi legjobb csapatunkkal vártuk), de Japán háborút indított Kína ellen, ezért feladta az olimpiát. A NOB 1938-ban Helsinkire bízta a XII. Nyári Játékok rendezését, de egy évre rá Finnországban is kitört a háború. Bizonyossá vált, hogy 1940-ben sehol sem lesz olimpia. A NOB azonban 1939 nyarán – reménykedve a gyors békeben – Londont jelölte ki az 1944-es olimpia színhelyéül. Az akkori NOB-elnök, a belga Baillet-Latour éppen az

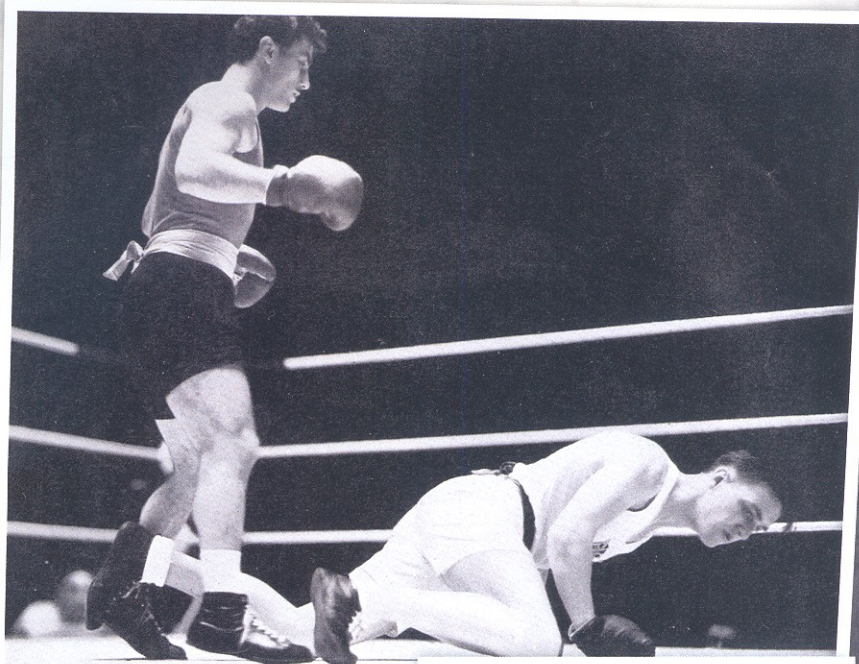
**Ha békét akarsz,
készülj az olimpiára!**

A JÁTÉKOKAT A WEMBLEY-STADION 90 000 NÉZŐJE ELŐTT, A BÉKE ÜNNEPEKÉNT NYITOTTÁK MEG.

olimpiát szerette volna felhasználni a háború ellen. A régi mondást – „ha békét akarsz, készülj a háborúra” – átalakították: ha békét akarsz, készülj az olimpiára! Ám 1944 nyarán az éjszakai Londont nem olimpiai tűzijáték, hanem ágyútűz világította meg.

A háború után Edström, a NOB svéd elnöke olimpiai felhívását már az ismert coubertini gondolat („A béke vagy te, Sport!”) jegyében fogalmazta meg. 1944-es rendezési jogát

érvényesítve London adott otthont a XIV. olimpiának. A játékokat tizenhét évi szünet után 1948. július 29-én, a Wembley-stadion 90 000 nézője előtt, a béke ünnepeként nyitották meg. Az olimpiai láng fénye az első londoni olimpia híres jelmondatát („A részvétel a fontos”) világította meg. A küzdelmek a háborút követő szegénység és a magas jegyárak ellenére rekordszámú résztvevővel (59 nemzet 5000 versenyző) és nézőszámmal zajlottak.

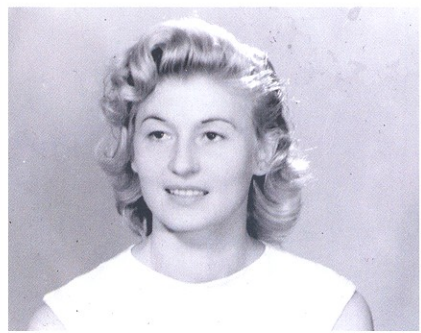

Papp Laci földre küldi az angol Wrightot

Ennek az olimpiának is megvoltak a maga sztárjai és drámai hősei. Negyven év elteltével szinte megisméltődött Dorando Pietri maratoni drámája. Végig a belga Etienne Gailly vezetett, de a stadionba érve ereje elhagyta, és 300 méterrel a cél előtt lero-gyott. A közönség dermedten hallgattott, az egykori rossz emlékek miatt senki sem mert segíteni. Az argentin Carera könnyedén elfutott Gailly mellett, majd a hazaiak kedvence, Thomas Richard szintén megelőzte a szédelgő belgát, aki Dorandóval ellentétben nem kapott királyi aranyserleget, csupán egy bronzérmet.

A „cseh gőzmozdony”, Zatopek a leghíresebb futóvá lépett elő ezen az olimpián. Nemcsak azért, mert simán nyerte a 10 000 méteres síkfutást és ötezen hajszállal második lett, hanem különleges technikája is népszerűvé tette. Látni a vonagló, nyelvét kiöltő, karjával kalimpáló Zatopeket, a szakemberek zúgolódtak: „Így nem szabad futni!” De

**PAPP LACINAK
A KEMÉNYFEJŰ
MATRÓZZAL, JOHN
WRIGHTTAL KELLETT
MEGKÜZDENIE.**

Elek Ilona Berlin után ismét a törverseny győztese

ő így futott – és így nyert. London másik sztárja Fanny Blankers-Koen, a „repülő holland háziasszony” volt, aki két gyermek édesanyjaként négy aranyérmet szerzett. Utolsó győztes futamát (a 80 méteres gátfutást) egy emberként izgulta végig Anglia. Fanny ugyanis hazai ellenfelet kapott a kiváló Maureen Gardner személyében. Az utolsó gátról egyszerre jöttek le, győztest nem tudtak hirdetni. A versenyzők már felöltöztek, amikor még mindig nem született döntés. Aztán felhangzott a britek himnusa – Gardner nagy örömeire. Ám kiderült, hogy a himnusz a király érkezésének szólt. A célfotó alapján végül Fanny Blankers-Koent hozták ki győztesnek – világsúccsal.

Az 1948-as olimpiai érmekért nekünk, magyaroknak kétszer kellett megküzdenünk. Először itthon a politikai arénában, majd Londonban a versenypályákon. Egyik sem volt könnyű.

Gyarmati Olga, a távolugrás aranyérmese

A romokban heverő Magyarországon politikai káosz uralkodott, amelynek végeredményeként – éppen 1948-ban – létrejött a Rákosi-féle pártállami diktatúra. Előzőleg, a koalíciós időkben minden hazai párt igyekezett a sportot saját céljaira felhasználni. Amikor 1947-ben megérkezett a NOB olimpiai meghívója, már az MKP uralta a sportot. Kétféle vélemény ütközött a párton belül. Az egyik álláspont szerint nem szabad egy kapitalista ország rendezvényén részt venni. A másik viszont úgy vélte, hogy meg kell mutatnunk az olimpián is a népi demokrácia felsőbbrendűségét. A párt a sportvezetők, illetve a sportolók számára szigorú szabályokat írt elő, de végül 17 sportágban benevezhettük legjobbjainkat.

Az olimpiai játékok csarnokában, az Empire Poolban zajlott az ökölvívás, ahol Papp László megszerezte első aranyérmét. Féltünk a döntőtől, hiszen Papp Lacinak az angolok kedvencével, a keményfejű matrózzal, John Wrighttal kellett megküzdenie. A magyar szorítósegédnek a győzelem után vízbe ugráltak

**Magyarország:
„sportnagyhatalom”**

A birkózócsapat fogadása az országhatáron

Takács Károly első olimpiai bajnokságát nyerte 1948-ban

A győzelemért járó érem. Aranyozott ezüst (átmérő: 51 mm, vastagság: 3,8 mm, súly: 69 gr), tervezője Giuseppe Cassioli

– amit az tett lehetővé, hogy a ringet az uszoda vízfelületére építették. Rövidesen másodsor is fűrődhettek a magyar sportvezetők, miután a verekedős stílusú Csík Tibor harmatsúlyban lerohanta összes ellenfelét, és olimpiai bajnok lett. A Nyugati pályaudvaron Csíkot a Jászágóból érkezett, fejkendős anyja várta. Tibor büszkén mondta: „Édesanyám! Aranyérmemet hoztam.” A mama tömör válasza: „Nem baj kisfiam, az a fontos, hogy itthon vagy.”

Kardvívásban hagyományos kettős magyar siker született. A csapatbajnoki cím után Gerevich Aladár újabb olimpiai aranyérmeket szerzett. Duplázott Elek Ilona is törvívásban: egyet kivéve minden ellenfelét legyőzte.

A londoni Bisley lőtérén 59 lövész sorakozott fel a gyorstüzelő pisztolyos lövészethez. A legesélyesebb versenyző Takács Károly volt. Az ő története egyedülálló: 1938-ban egy hadgyakorlaton felrobbant a kezében egy gránát, és leszakította a jobb kézfejét. Nem adta fel. Megtanult ballal löni és 1939 tavaszán már országos bajnokságot nyert. Az olimpiai döntő másnapján kiváló sorozat után vezetett, amikor véletlenül elsült a fegyvere, és a földbe lőtt. A zsűri ítélete szerint Takács újra lőhetett, ám ellenfele óvást nyújtott be. Órákig bizonytalanságban és pattanásig feszült idegekkel várta mindenki az újabb döntést. Egyedül Takács volt nyugodt: készült az interjúra, amit olimpiai bajnokként ad majd. Később csak előhúzta vázlatát és beolvasta a Kossuth rádióban.

Németh Imre a kalapácsvetés világcúcstartójaként lépett Londonban a dobókörbe. Első két dobása jól sikerült, így az élen állt. A kalapácsvetők között feltűnően „vézna” magyar dobó végül egy mindent eldöntő, óriási hajtással szerzett aranyat. Erre a világrekord-közeli utolsó dobásra fel-

„ÉDESANYÁM!
ARANYÉRMET
HOZTAM.”

„NEM BAJ KISFIAM,
AZ A FONTOS, HOGY
ITTHON VAGY.”

hördült az „ezerfejű” nézősereg. Németh a szervezőket is meglepte, akik nem készültek fel piros-fehér-zöld zászlóval ilyen hosszú dobásra.

Csak Ibolya 1936-os magasugró győzelme után újabb magyar női atléta aranyérmének örülhettünk. Gyarmati Olga östehetség volt, minden számban jeleskedett, leginkább a 80 gátat szerette. De ezen most nem indulhatott, mert edzője csak a távolugrásra nevezte. Ez lett Gyarmati szerencséje, ugyanis a „Nagy Fanny” (Fanny Blankers-Koen) ugrás helyett a gátfutást választotta, s meg is nyerte. Gyarmati ugrásai nagyok voltak, de nem közölték a pontos eredményeket, így senki sem tudhatta, hol áll a versenyben. Olga végül mégis nyerni tudott, és szobatársa, a szintén „aranyos” Elek Csibi törőző után ő is felléphetett a Wembley dobogójának tetejére.

Az addigi olimpiák közül a második londoni játékokon értük el a legjobb eredményt. Tíz aranyérmünk mellé 5 ezüstöt, 11 bronzot, valamint 25 IV–VI. helyezést szereztünk. A világ felfigyelt ránk: a nemzetek versenyében harmadikak lettünk! Magyarország ezzel megalapozta hírnevét mint „sportnagy hatalom”. Erre Helsinki tizenhat magyar aranya csak ártócsin. E sikerek „farvizén” még évtizedekig becsurogtunk az első tízbe. Az utóbbi olimpiákon azonban már a „középhatalmak” között küszködtünk, előbb a kvalifikációkért, azután a mind ödlőklőbb olimpiai versenyeken.

LONDON 2012

A brit főváros az olimpiai játékokért folyó küzdelemben számos esélyest utasított maga mögé – többek között New Yorkot, Moszkvát és Párizst.

A rendezési jog elnyerése után óriási léptékű beruházások kezdődtek, s azok London némely részét teljesen felújították, és számos létesítménnyel gazdagították. Ezek közül a legfontosabb az Olympic Stadium, a nyitó-, illetve záróünnepségek, valamint az atlétikai versenyek színhelye. A nyolcvanezer fős sportcentrum London keleti részén, Stratfordban épült fel. A stadionhoz közel fekszik az Olympic Park, ahol majdnem három négyzetkilométernyi területen rendezik meg az úszás-műugrás és szinkronúszás versenyeit, továbbá a vívás, a kosár- és kézilabdát, az öttusa-úszást, a vízilabdát, a BMX kerékpárversenyeket és a gyeplabdát.

Az Olympic Village szintén az Olympic Parkban lesz, a szállásokon 17 500 fekvőhely várja a sportolókat. Külön Village Plaza áll majd sportolóik és családtagjaik rendelkezésére.

A „Központi Zóna” különböző létesítményeiben zajlik a torna, a röplabda, a súlyemelés, az asztalitenisz és más hasonló sportágak versenye. A tenisztorna természetesen Wimbledonban lesz, a labdarúgás pedig egy másik nagy múltú arénában, a Wembley-Stadionban. Még a Hyde Parkot is igénybe veszik, de nem szónoklatokra, hanem a triatlonverseny lebonyolítására. Néhány sportág viszont kizorul Great Londonból, és „vidékre” kerül. Essexben rendezik például a hegyi-kerékpározást, Eton Dorney-ban, illetve Buckinghamshire-ben a kajak-kenu és az evezést. Brand Hatsh és Kent a kerékpározásnak ad otthont, továbbá itt bonyolítják le a paralimpiai játékokat is.

LONDON MÁR MAJDNEM TELJESEN KÉSZEN ÁLL A VILÁG LEGJOBB SPORTOLÓINAK FOGADÁSÁRA.

26 sportág 39 szakága

A nagyszabású beruházásoknak hála London már majdnem teljesen készen áll a világ legjobb sportolóinak és a szurkolók tömegeinek fogadására.

Pedig a munkálatokat számos akadály hátráltatta: először a Londonra mért 2005-ös terrortámadás, később az olimpiát ellenző csoportok tüntetése. Mindent csak tetézte az a tiltakozóhullám, amelyet némelyik muzulmán ország indított a londoni olimpia ellen. Kifogásolták, hogy a játékok időtartama az iszlám szent hónapját, a ramadánt is érinti, és kérték az időpont megváltoztatását.

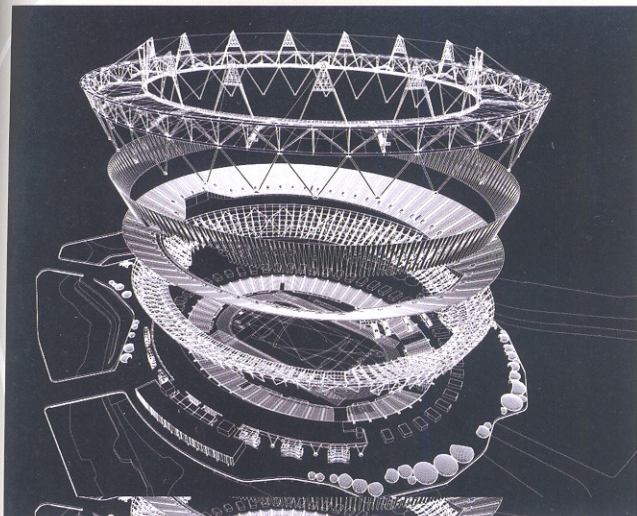
Belekötötték a játékok hivatalos plakátjába, Wolff Olins művébe is, voltak ugyanis, akik szvasztikát, mások a „zion” feliratot vélték felfedezni rajta. Ezek a botrányok sem tudták azonban kisiklatni az eredeti terveket – a plakátot nem vonták vissza, és minden fenyegetőzés ellenére a muszlim országok is idejében beneveztek a 2012-es játékokra.

NAGY SPORTÁGVÁLASZTÓ

Előzetes felmérések alapján 204 ország sportolói indulnak a 2012-es olimpián. Ezek közül tucatnyi olyan ország található, melyek csupán egyetlen sportolóval vonulnak fel, ám saját lobogó alatt.

Az egyik legégetőbb kérdés természetesen a versenyprogramra vonatkozik, és pedig az, hogy mely sportágak szerepelhessenek az olimpián. Ádáz viták tárgya ez évtizedek óta. A jelenlegi állás szerint 26 sportág 39 szakága mutatkozhat be Londonban, a paralimpián pedig 20 sportág. Az Olimpiai Charta szerint 28 sportág kerülhet műsorra, ennyi szerepelt a britek pályázatában is. Közben viszont a NOB törölte az olimpia programjából a baseballt és a softballt. Így csökkent a sportágak száma 26-ra az elfogadott londoni programban. Két sportág még bekerülhet a műsorba, de még nem dőlt el, hogy a karate, a fallabda, a golf, a korfball, illetve a hétfős rögbi közül melyik lesz a befutó.

Egy régóta húzódozó kérdésben viszont már sikerült dönteni. A női ökölvívás szervezetei már Pekingben is bekoportattak a programirodára, de akkor csak egy ígéret hangzott el, hogy a legközelebbi olimpián már ringbe szállhatnak a hölgyek. A pekingi olimpián ez volt az egyetlen sportág, amelyen nők nem vehettek részt. A NOB azóta zöld utat adott, így Londonban öt súlycsoportban kesztyűznek majd a hölgyek.

Fontmilliárdok

Az objektumok építése, valamint az infrastruktúra korszerűsítése közel 9,5 milliárd fontba (nagyjából 3260 milliárd forintba) került. Ehhez jön még a privát szektor kétmilliárd fontja. A különböző fokozatú támogatók pénzén – a világcégeken kívül 25 belföldi szponzorén – kívül a jegyeladásokból befolyó összegekkel is komolyan számolnak a szervezők. 2011-ben a 8 millió belépő 85%-a elkelt, és hátra van még a második értékesítési kör. A jegyek ára átlag 20 font körül mozog, a megnyitóra és a százméteres síkfutás döntőjére azonban több száz font felett is árulnak belépőket.

Nem mind arany

Az olimpiai érmeket David Watkins angol művész tervezte, és minden idők legnagyobb (8,5 cm átmérőjű) és legsúlyosabb (400 gramm) érme lesz. Az egyik oldalán Niké, az ókori görög győzelemistennő látható, a hátulján pedig a Temze és az olimpia logója.

A láng

A londoni olimpiai fáklya minden részletében szimbolikus. A két londoni designer tervezte fáklya háromszög alakjával utal a játékok jelszavaira – Cifius, Altius és Fortius –, valamint a három londoni ötkarikás játékra. Az aranyozott alumíniumfáklyán a 8000 apró lyuk azt a 8000 futót jelképezi, akik 8000 kilométeres stafétával végigviszik a lángot Nagy-Britannián, majd befutnak vele az olimpiai stadionba.

Wenlock és Mandeville

Az olimpiai kabala megjelenése az 1972-es müncheni olimpián kezdődött, a Waldi tacsköval. Aztán sorra jöttek a jószágok: a montreali hód (1976), Misa maci (1980), Sam, a sas (1984), Hodori, a tigris (1988). Barcelonában (1992) azonban a Cobi nevű félig kutya, félig ember figurával már rafináltan tervezett alakok is megjelentek. A készülő londoni olimpia kabalái a Wenlock és a Mandeville nevet viselik. A Wenlock név Penny Brookersnek állít emléket, aki 1887-től Munch Wenlockban élesztgette az ógörögök versenyeit. A britek mindig is fenntartással viszonyultak a Couberin-féle francia olimpiai „találmányhoz”, ezért egyre büszkébbek az egykori „Munch Wenlock Olympic Games”-re, és igyekeznek elterjeszteni a kultuszát. A másik kreatúra, Mandeville a paralimpiát képviseli és Stoke Mandeville-ről kapta a nevét, arról a helységről, ahol annak idején elindították a fogyatékkal élők olimpiáját.

Ki nyer. majd?

Aki válaszol: Borkai Zsolt,
a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke

Beszélgetésünk idején már alig 250-et kell aludnunk a 2012-es nyári olimpiai játékok megnyitójáig. Többek között arra voltunk kíváncsiak, MOB-elnökünk milyen álmokat dédelget titokban ez idő alatt.

Szöveg: Patakfalvi Dóra
Fotók: Fotógyár/Imre Barnabás

A MOB elnökeként idén tavasszal hivatalos látogatást tett a londoni olimpia leendő helyszínein. Milyen benyomásokkal tért haza?

Leginkább pozitívakkal. Azt tapasztaltam, hogy az infrastrukturális előkészületekkel időarányosan, igen jól állnak. Hozzáteszem, akadtak olyan esetek is, amikor a létesítmény helyére mutatva a szervezők azt mondták: ide képzeljünk el még ezt-azt... Az is érzékelhető, hogy az építkezésnél a mobilitást tartják szem előtt, vagyis a létesítmények egy jelentős részét kizárólag az olimpia számára építik fel, majd annak végeztével, lebontják őket. Ez pedig a fenntarthatóság szempontjából lényeges kérdés, mivel valamennyi újólag épült sportingatlant a későbbiekben nem tudnák működtetni. Már most pontosan látszik, hogy a londoniak jelentős erőket mozgósítanak majd a biztonság érdekében. Ami meggyőződésem szerint sarkalatos probléma lesz, az a gördülékeny közlekedés. Ugyanis London egyik pontjából a másikba eljutni jelenleg sem egyszerű, de én bízom az angolokban, meg fogják ezt is oldani.

Minden olimpiának megvan a maga jellegzetes karaktere. Mit gondol, Londont említve milyen olimpiára fogunk visszaemlékezni évek múltán?

Egy zsúfolt világváros XXI. századi színvonalon megrendezett olimpiájára. Nehéz feladat ez. Már csak azért is, mert legutóbb Peking igen magasra tette a mércét. A kínai főváros elképesztő fejlesztéseket vitt véghez az újjávarázsolt épületegyüttesektől kezdve a földből „hirtelen kinőtt” sportingatlanokon át a megépült közel száz szállodáig. Nekünk, magyaroknak amiatt is mást jelent majd az előzőhöz képest, mert Európában rendezik, így a közelségével már-már azt érezzük, otthon vagyunk. Bízom abban is, hogy ezáltal több honfitársunk fog ellátogatni a brit fővárosba. De hogy mi lesz a fő motívuma, amely kiemeli az olimpiák sorából – azt egyelőre nem tudom.

Magyar legek

Legtöbb aranyérem:

1952, Helsinki (16)

Legkevesebb aranyérem:

1900, Párizs (1)

Legtöbb érem:

1952, Helsinki (42)

Magyarország szereplése az éremtáblázaton:

az első 10-ben
19 alkalommal

Legeredményesebb sportok (aranyérem):

vívás (34),
úszás (23),
birkózás (19)

Legeredményesebb sportolók:

GEREVICH ALADÁR,
vívás (7 arany, 1 ezüst,
2 bronz),
KOVÁCS PÁL,
vívás (5 arany,
1 bronz)
KÁRPÁTI RUDOLF,
vívás (6 arany)

A magyar éremszerzési esélyekkel kapcsolatos tippversenyben a legnehezebb szerep mindig az aktuális MOB-elnöknek jut. Mi lehet a jó taktika?

Nincs jó taktika. A probléma az, hogy később a túlságosan óvatos becslést és a túlzóan vakmerőt is a szemére vetik. Ha ugyanis keveset mondok, akkor azt hallom vissza: „semmi optimizmus nincs benne, elnökként sem bízok a versenyzőkben”. Ha sokat, azt vágják a fejemhez: „jó lenne, ha legalább ő reálisn látná a magyar sport helyzetét”. Inkább beszéljenek helyettem a számok: 2011-ben 4 arany, 4 ezüst és 5 világbajnoki bronzérmét szereztünk. Ha ezt a számsort sikerülne megvalósítani Londonban is, már mindenképpen büszke lennék a csapatra. Azt se felejtjük el, hogy Pekingben – ami a közvélekedés szerint „nem volt a mi olimpiánk” – pontverseny tekintetében a 20. helyen végeztünk. A tízmilliórs országunkkal. Persze minket elkényeztetett a sors, és a hihetetlenül gazdag sportmúltunk. Ennek megfelelően a mindenkori versenyzőinkkel szemben támasztott várakozás is nagyobb, így amikor kicsit is az elvárások alatt teljesít a magyar csapat, katasztrófa-ként éli meg a nemzet. Maradjunk annyiban: ha a pekingi eredményt megismételjük (3 arany, 5 ezüst, 2 bronz), azzal elégedett, ha túlszárnyaljuk, boldog leszek.

A magyar sportdiplomácia egyik nagy eredménye, hogy a Nemzetközi Fair Play Bizottság magyar elnökkel büszkélkedhet dr. Kamuti Jenő személyében. Mit gondol, sportolóinkkal elégedettek lehetünk a sportszerűség terén?

A sportszerűséghez hozzátartozik a tiszta eszközök használata is. A MOB arra inti a versenyzőket, az edzőket és a szövetségek vezetőit, hogy a sportolók csakis tisztán, a fair play szellemében készülhetnek. Folyamatosan ellenőrizzük versenyzőinket, s egy szélesebb körű kontroll az olimpiát megelőző időszakban is várható. Érezzék a nyomást a sportolók! Hiszen mit sem ér a győzelem okozta mámor, ha aztán a lebukás aláássa az egész csapat tisztességét. Akkor inkább legyen szerényebb az eredmény, de makulátlan. Én hiszek a magyar csapat becsületében.

Ha lehetősége lenne a 2012-es olimpián éremátadói szerepet vállalnia, legszívesebben melyik díjátadói választaná?

Muszáj elfoglaltságot bejelentenem: Berki Krisztiánnak szívesen a nyakába akasztanék egy érmet. De természetesen minden más sportág is kedves számomra, testnevelő tanárként a legtöbb ágát kipróbáltam, nézőként, szurkolóként is szeretem őket. Londonban is végig ott leszek a magyar csapat mellett, drukkolni fogok nekik, és bízom benne, hogy büszkén és boldogan térünk majd haza.

A portrait of Zoltan Borkai, a middle-aged man with short dark hair, smiling broadly. He is wearing a dark blue suit jacket, a light blue patterned shirt, and a dark blue tie. He is leaning on a dark metal railing with a wooden handrail. The background is a bright, out-of-focus indoor setting.

„Ha a pekingi
eredményt
megismételjük,
elégedett,
ha túlszárnyaljuk,
boldog leszek.”

Borkai Zsolt

1972-ben kezdett versenyszerűen sportolni a Rába ETO tornaszakosztályában, majd 1984-ben a Budapesti Honvéd csapatához igazolt. Ugyanebben az évben Európa-bajnok lett nyújtón és ugrásban bronzérmes, majd 1987-ben lólengésben világbajnoki aranyérmet, nyújtón pedig bronzérmet szerzett. 1988-ban ért pályája csúcsára: a lólengés olimpiai bajnoki aranyérmeseként. Ezt követően évekig sérülésekkel küzdött, majd 1993-ban hivatalosan is befejezte versenyzői pályafutását. A rendszerváltástól kezdődően többféle közéleti szerepet vállalt. 1989 óta a Magyar Olimpiai Bizottság tagja, 2009-től a szervezet egyik alelnöke, 2010 óta MOB-elnök. A 2006-os önkormányzati választások óta Győr polgármestere, 2010-től országgyűlési képviselő.